



Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament Parlament Ewropew Europees Parlement Parlement Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet

AUDIOVIZUÁLIS ÉS MÉDIAPOLITIKA

Az Európai Unióban az audiovizuális politikát elsősorban az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 167. és 173. cikke szabályozza. Ületen a legfontosabb jogszabály az audiovizuális mediaszolgáltatásokról szóló irányelv, amely jelenleg (2018) felülvizsgálat alatt áll. Az ágazatot (kiváltképp a filmgyártást) támogató legfőbb uniós eszköz a Kreatív Európa program MEDIA alprogramja. Az Európai Unió Alapjogi Chartája felszólít arra, hogy „a tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét tiszteletben kell tartani”.

JOGALAP

A Római Szerződés az audiovizuális és médiapolitika területén nem biztosított közvetlen hatáskört, és ezen az EUMSZ sem változtat. A médiapolitika területére vonatkozó hatáskört inkább az EUMSZ különböző tárgyú cikkeiből vezették le olyan politikák kialakítása érdekében, amelyekkel szabályozás alá vonhatók a média és a kommunikációs technológiák különböző ágazatai. Ez a médiatermékek és -szolgáltatások összetett jellegéből fakadóan szükséges, hiszen ezek nem tekinthetők kizárólag kulturális vagy egyszerűen gazdasági javaknak. A jogalapot az EUMSZ tartalmazza az alábbi cikkek formájában: 28, 30., 34., 35. cikk (az áruk szabad mozgása); 45–62. cikk (a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása); 101–109. cikk (versenypolitika); 114. cikk (műszaki harmonizáció vagy hasonló műszaki előírások alkalmazása, például az internetes szolgáltatásokban); 165. cikk (oktatás); 166. cikk (szakképzés); 167. cikk (kultúra); 173. cikk (ipar); és 207. cikk (közös kereskedelempolitika).

CÉLKITŰZÉSEK

Az EUMSZ 167. cikke értelmében az Európai Unió előmozdítja a tagállamok közötti együttműködést, és szükség esetén támogatja és kiegészíti tevékenységüket a művészeti és irodalmi alkotás terén, beleértve az audiovizuális szektort is. Az audiovizuális kérdésekben az Unió szerepe az audiovizuális szolgáltatások egységes európai piacának létrehozására irányul. Ezenkívül valamennyi politikában figyelembe kell venni a kulturális szempontokat. A határozatokat a rendes jogalkotási eljárás keretében hozzák meg.



EREDMÉNYEK

A. Szabályozási keretrendszer

1. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv

A közvetítési technológiák új fejleményei a kereskedelmi tévéadók számának növekedéséhez vezetett az 1980-as években Európában, továbbá ahhoz, hogy közvetítéseiket számos országban lehetett fogni. Ezzel közös minimumstandardok kidolgozása vált szükségessé, amelyeket első alkalommal a „határok nélküli televíziózásról” szóló irányelv (89/552/EGK) rögzített. Az első felülvizsgálat során bevezették a „származási ország” elvét, azaz azt, hogy a műsorszolgáltatók a székhelyük szerinti tagállam joghatósága alá tartoznak. A 2007-es felülvizsgálat nyomán új szolgáltatásokkal, például az interneten rendelkezésre álló online videotékákkal egészült ki az irányelv. 2010-ben egységes szerkezetbe foglalták az irányelvet, és elnevezését „audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvre” változtatták.

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv alkalmazásáról szóló, 2012-es bizottsági jelentésben és „Az egységes audiovizuális világ felé: növekedés, alkotómunka, értékek” című, 2013-as bizottsági zöld könyvet követő vita során világossá vált, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatások konvergálnak, és fogyasztásuk és szolgáltatásuk módja a technológiai fejlődésnek megfelelően folyamatosan változik.

A szabályozási keret aktualizálása és a legújabb fejleményekkel való lépéstartás érdekében a Bizottság 2016. május 25-én új jogalkotási javaslatot tett közzé az az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv módosításáról. A szövegről szóló intézményközi háromoldalú tárgyalások 2018. június 6-án lezárultak. Az elfogadott szöveg legfontosabb elemei: (1) a kereskedelmi célú közleményekre vonatkozó óránként 12 perces korlátozás helyett a napi 20%-os korlátozás bevezetése a reggel 6 és este 6 óra közötti időszakban; (2) a kiskorúak védelme a „számukra esetlegesen káros” tartalmaktól, továbbá ugyanaz a szabályozás vonatkozik a hagyományos műsorszolgáltatásokra, valamint a lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatásokra; (3) az európai alkotásokra vonatkozó rendelkezések kiterjesztése a lekérhető szolgáltatások szolgáltatóira, amelyeknek gondoskodniuk kell arról, hogy katalógusaikban az ilyen művek aránya legalább 30% legyen, és hogy e művek kellő hangsúlyt kapjanak; és (4) az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv hatályának kiterjesztése a videómegosztó platformokra a gyűlöletbeszéd elleni küzdelem és a kiskorúak káros tartalmaktól való védelme érdekében. Az új szabályok jóváhagyására vonatkozó plenáris szavazásra 2018. október 2-án került sor, és a Tanács 2018 őszén fogadja véglegesen el az irányelvet. A tagállamoknak 21 hónapjuk lesz arra, hogy az irányelvet nemzeti jogukba átültessék^[1].

Az irányelv a kiskorúakat védő egyedi szabályokat tartalmaz mind a hagyományos műsorszolgáltatás, mind a lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatások tekintetében. E szabályokat a kiskorúak és az emberi méltóság védelméről szóló, 1998. és

[1]További információk találhatóak a [2016/0151\(COD\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016L0151) eljárás aktájában.



2006. évi ajánlások egészítették ki. 2012-ben elfogadták „Az európai stratégia gyermekeink internetes biztonságáért” című dokumentumot, amelyet az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz keretében a „Gyermekbarát internet” program (korábban Biztonságosabb internetprogram) és [portál](#) támogat.

2. Szerzői jog a digitális egységes piacon

Az EU-ban jelenleg zajlik a munka a digitális egységes piac szerzői jogaira vonatkozó szabályok korszerűsítésén számos alapvető célteljesítése érdekében: (1) az online tartalmak határokon átnyúló hozzáférhetőségének fokozása; (2) tágabb lehetőségek a [szerzői joggal védett anyagok oktatásban, kutatásban és a kulturális örökség területén való felhasználására](#); (3) a szerzői jogok szempontjából jobban működő piac; és (4) a [marrákési szerződés](#) végrehajtása az uniós jogban. A szerzői jogi csomaggal kapcsolatos tárgyalások jelenleg zajlanak.

3. Európai mozgóképörökség

Az Unió ösztönözni kívánja a tagállamok közötti együttműködést az európai jelentőségű kulturális örökség megőrzése és védelme területén (az EUMSZ 167. cikke). A mozgóképörökségről szóló, a tagállamokhoz intézett ajánlás szorgalmazza Európa mozgóképörökségének módszeres összegyűjtését, katalogizálását, megőrzését és helyreállítását, hogy ezt az örökséget tovább lehessen adni a jövő generációk számára. Az ajánlásokban arra kéri az uniós tagállamokat, hogy két évente nyújtsanak be jelentést a mindezzel összefüggésben tett intézkedésekről, a Bizottság pedig a begyűjtött információk alapján jelentést készít a végrehajtásról.

B. Kreatív Európa

A Kreatív Európa program részét képező MEDIA alprogram 1991 óta az audiovizuális ágazatot támogató ötödik többéves program. Az előző programok, a MEDIA és a MEDIA Mundus program (2007–2013) sikerére épít. A Kreatív Európa program teljes költségvetése (2014–2020) 1,46 milliárd euró, amely az előző programokhoz képest 9%-os költségvetési növekedést jelent. Ennek legalább 56%-át a MEDIA alprogram számára különítették el. Filmes és televíziós projektek, mozihálózatok, filmfesztiválok, közönségfejlesztés, audiovizuális szakemberek képzését célzó intézkedések, piaci hozzáférés, forgalmazás, videojáték-fejlesztés, online forgalmazás és nemzetközi koprodukciós alapok számára nyújt támogatást és finanszírozási lehetőségeket. A Bizottság 2018. május 30-án közzétette a Kreatív Európa program (2021–2027) létrehozásáról szóló rendeletre irányuló javaslatát. A MEDIA ágra javasolt költségvetés legfeljebb 1 081 000 000 EUR (az új program teljes pénzügyi keretének 58,43%-a). A Parlament és a Tanács jelenleg foglalkozik a bizottsági javaslattal.

C. Médiaműveltség és médiapluralizmus

Médiaműveltségen a médiához való hozzáférésre, a média és a médiatartalmak különböző aspektusainak megértésére és kritikus szemmel való vizsgálatára, valamint a különféle kontextusokban megvalósuló kommunikációra való képességet értjük. Alapkészség a fiatal generációk és a felnőttek számára. Az Unió napjaink információs társadalmában a médiaműveltséget az aktív polgári szerepvállalás egyik fontos tényezőjének tekinti. A Tanács 2016. május 30-i következtetései a médiaműveltségnek



és a kritikus gondolkodásnak az oktatás és képzés segítségével történő fejlesztéséről kiemelik, hogy az internet és a közösségi média korában a médiaműveltség fontosabb, mint valaha, valamint hogy minden szinten az oktatás és képzés szerves részét kell képeznie.

A médiapluralizmus átláthatóságot, szabadságot és sokszínűséget követel meg az európai tömegtájékoztatás területén. Az Unió 2012 elején a Posztgraduális Tanulmányok Robert Schuman Központjában létrehozta a média sokszínűségével és szabadságával foglalkozó központot, amely egy uniós tárfinanszírozással működő kutatási kezdeményezés a firenzei Európai Egyetemi Intézeten belül. Emellett a média sokszínűségével és szabadságával foglalkozó központ további lépést jelent a Bizottság arra irányuló folyamatos erőfeszítései terén, hogy Európában jobb védelmet kapjon a médiapluralizmus és a médiaszabadság, és hogy meghatározásra kerüljenek az e célok megvalósulásának elősegítéséhez európai vagy nemzeti szinten szükséges fellépések.

D. Egyéb kezdeményezések

A Cannes-i Filmfesztivál keretében az EU vitákat és munkacsoportokat szervez olyan kérdésekről, mint a filmfinanszírozás, a filmforgalmazás, a közönségfejlesztés és az innováció. 2015-ben indult az [Európai Filmforum](#), amely a döntéshozók és az audiovizuális ágazat közötti strukturált párbeszéd platformja. Az „Új tehetség az Európai Unióban” elnevezésű díjat 2004-ben alapították azzal a céllal, hogy nyilvánosságot kapjanak a MEDIA program által támogatott képzésben részt vevő fiatal európai rendezők. A [European Border Breakers Award](#) a feltörekvő művészek számára létrehozott díj, amelyet a Kreatív Európa program tárfinanszíroz.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

A Parlament hangsúlyozza, hogy az Uniónak ösztönöznie kell az audiovizuális szektor növekedését és versenyképességét, ugyanakkor el kell ismernie az ágazatnak a kulturális sokszínűség megőrzésében játszott tágabb értelemben vett jelentőségét.

1. Európai audiovizuális ágazat

A Parlament „Az európai film a digitális korszakban” című, 2015. április 28-i állásfoglalása^[2], amely „Az európai mozi a digitális korszakban” című, 2011. november 16-i állásfoglalása^[3] alapján készült, határozottan támogatja az európai filmkészítőket, és hangsúlyozza a Kreatív Európa program részét képező MEDIA alprogram által nyújtott pénzügyi támogatás szerepét. Kiemeli a filmműveltség és a közönségfejlesztés jelentőségét is.

Az audiovizuális művek európai uniós online terjesztéséről szóló, 2012. szeptember 11-i állásfoglalása^[4] a szerzői jog aspektusait vizsgálja, és az audiovizuális alkotások digitális hozzáférhetőségéből adódó kihívásokkal foglalkozik a szerzői jogok védelme szempontjából. A Kulturális és Oktatási Bizottság (CULT) 2017 januárjában szavazott a Kreatív Európa program és így a MEDIA alprogram végrehajtásáról szóló jelentésről, és a plenáris ülés 2017. március 2-án fogadta el a

[2]HL C 346., 2016.9.21., 10. o.

[3]HL C 153. E, 2013.5.31., 102. o.

[4]HL C 353. E, 2013.12.3., 64. o.



vonatkozó állásfoglalást^[5]. Az állásfoglalás hangsúlyozza a megfelelő költségvetés és az egyszerűsített adminisztratív eljárások szükségességét a nagyobb hatás elérése érdekében. A képviselők azt is hangsúlyozták, hogy meg kell könnyíteni a kisebb szervezetek vagy projektek finanszírozáshoz való hozzáférését is.

2. LUX-díj

Az Európai Parlament által létrehozott és először 2007-ben odaítélt Lux-díj célja az európai alkotások egész Európában történő forgalmazásának támogatása azzal, hogy eszközt kínál az adott film feliratozásához az EU 24 hivatalos nyelvén, beleértve az alkotás eredeti nyelvét is, valamint a siketek és nagyothallók számára.

3. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv

A Parlamentnek az 1980-as években és az 1990-es évek elején elfogadott, televíziózásról szóló állásfoglalásai többször is közös műszaki szabványok kidolgozására szólítottak fel a közvetlen műholdas műsorszórás és a HDTV tekintetében. A határok nélküli televíziózásról szóló irányelvet 1989-ben fogadták el, és a Parlament azóta is határozottan támogatja. 1997-ben és 2010-ben felülvizsgálták az irányelvet, és elnevezését „audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvre” változtatták. Az irányelvet a Parlament és a Tanács közötti tárgyalások eredményeként fogadták el, amelynek során figyelembe vették a Parlament által első olvasatban felvetett aggodalmakat.

A Parlament szorosan nyomon követi az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv végrehajtását. A Parlament az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv^[6] végrehajtásáról szóló, 2013. május 22-i állásfoglalásában több észrevételt és ajánlást tett, különösen a hozzáférhetőség, az európai audiovizuális alkotások népszerűsítése, a kiskorúak védelme, a reklámok, a jövőbeni kihívások és a nemzetközi verseny vonatkozásában.

A Parlament a hibrid televíziózásról („connected TV”) szóló, 2013. július 4-i állásfoglalásában^[7] felszólította a Bizottságot, hogy értékelje, mennyiben szükséges az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvnek és a hálózati és médiaszabályozás (például a távközlési csomag) további jelenlegi előírásainak felülvizsgálata. A felülvizsgálat szükségessége különösen a kereshetőségre vonatkozó szabályok, valamint – kibővítve a platform fogalmát – a tartalomszolgáltatók, a tartalomfejlesztők és a fogyasztók platformokhoz való megkülönböztetésmentes hozzáférése tekintetében merült fel, továbbá a meglévő eszköztárnak az új fejleményekhez való igazításával kapcsolatban, különös tekintettel a hibrid televíziózás fejlődésére.

2014. március 12-én a Parlament elfogadott egy állásfoglalást „Az egységes audiovizuális világ felé” címmel^[8] (válaszul a Bizottság ugyanezen témáról készült zöld könyvére). Az állásfoglalásban a Parlament felhívja a figyelmet a piacok konvergenciájára, hangsúlyozza a hozzáférhetőség és a kereshetőség fenntartásának,

[5]HL C 263., 2018.7.25., 19. o.

[6]HL C 55., 2016.2.12., 71. o.

[7]HL C 75., 2016.2.26., 141. o.

[8]HL C 378., 2017.11.9., 140. o.



a sokféleség és a finanszírozási modellek megőrzésének fontosságát, valamint elemzi az infrastruktúrákat és a frekvenciákat, az értékeket és a szabályozási keretrendszert.

E parlamenti állásfoglalásokra adott válaszként és az audiovizuális ágazat gyors ütemű változásának tükrében a Bizottság 2016. május 25-én benyújtotta az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv módosítására irányuló javaslatát. A CULT bizottság mint a téma illetékes bizottsága a rendes jogalkotási eljárás keretében 2017 februárjában szavazott [jelentéséről](#), és úgy határozott, hogy intézményközi tárgyalásokat kezd a Tanáccsal. A Tanács és a Parlament közötti tárgyalások 2018. június 6-i lezárását követően a bizottság 2018. július 11-én szavazott. A felülvizsgált jogszabály a műsorszolgáltatókra, de az online videotéka platformokra és a videomegosztó platformokra, például a Netflixre, a YouTube-ra vagy a Facebookra, valamint a videomegosztó platformokon az élő internetes közvetítésekre is vonatkozik. A parlamenti tárgyalóknak sikerült biztosítani a gyermekek fokozott védelmét, a reklámozásra vonatkozó szigorúbb szabályokat, valamint azt a követelményt, hogy a televíziós csatornák és az online videotéka platformok műsorainak legalább 30%-ban európai tartalmat kell közvetíteniük. A plenáris ülésen az új szabályok elfogadására 2018. október 2-án került sor.

Katarzyna Anna Iskra
10/2018

